

**“PAGBUHAT SA KAANGAYAN, PAGPAKITA SA MAKANUNAYONG GUGMA UG
PAGKINABUHI DIHA SA MAPAUBSANONG PAKIG-UBAN SA ATONG DIOS.”**

**Usa ka Sangpit alang ug sa ngalan sa mga Kababayen-ang Biktima sa Pag-
abusong Sekswal**

Ang sekswal nga pang-abuso sa mga kababayen-an usa ka dakong eskandalo sa matag katilingban, apan ilabi na gyud sa usa ka katilingbang nagtawag sa iyang kaugalinon nga kristohananon.

Dinasig sa Espiritu sa Kamatuoran nga naglingkawas kanato ug giniyahan sa mga pagtulon-an sa Simbahan, kaming mga sakop sa *Catholic Theological Society of the Philippines o DAKATEO (Damdaming Katoliko sa Teolohiya)* uban sa grupo sa *social scientists* nga naghimo ug pakisusi sa maong panghitabo, nagtigom didto sa Tagaytay City niadtong Octubre 24-25, 2008 kuyog ang ubang mga *theologians*, pipila ka mga babaye nga nakasinati sa pag-abuso mismo, ug mga representante sa mga institusyong nag-atiman kanila. Didto among gipanamiran ug gipamalandungan kining maong hitabo diha sa kahayag sa Pulong sa Dios. Buot namong ipaambit karon ngadto sa tibook Katawhan sa Dios ug sa among isigka-Pilipinhon ang mga bunga niining maong matuohong pamalandong.

1. Ang mga sugilanon sa mga babayeng naabuso (*women victim-survivors*) nga among nadungog nakapabalaka ug nakahasol kanamo pag-ayo. Ang ilang mga testimonya nagatug-an kanamo sa kangil-ad ug kabangis niining maong panghitabo, sa kalalom sa pag-antos nga gidala niini ug sa kalala sa kasakit nga nasinati sa mga babayeng naabuso. Ang ilang mga kasinatian nagatukmod kanamo sa pagpangutana sa among kaugalingon kon unsaon ang pagtulon-ang Kristohanon makatabang sa ilang pagpaningkamot aron maangkon pag-usab ang ilang dungog ug tawhanong dignidad human sila panamastamasi ug gihimong usa ka butang lamang nga gigamit aron sa pagtagbaw sa sekswal nga panginahanglan. Gipakita usab diha sa pakisusi sa atong mga *researchers* nga adunay kultura sa panamastamas ug pang-abuso nga nagalihok diha sa atong katilingbang Pilipinhon ug bisan sa sulod sa atong Simbahan. Kining maong sitwaston nagabutang sa atong mga kababayen-an ug kabataan diha sa tumang kakuyaw. Sa laing bahin, nadungog usab gikan sa mga testimonya sa mga kababayen-ang naabuso ang lig-on nga tinguha nga dili magpakahilom, ang ilang kaisog ug walay katapusang paglaum, ang ilang mapadayunon nga panlimbasog aron mapahibalik ang pag-ila sa ilang dignidad ug kahalangdon.

2. Ang mga hinungdan sa sekswal nga pang-abuso sa atong kababayan-an nakagamot pag-ayo diha sa atong katilingban. Kalakip niini ang mga mosunod: ang sistema ug hirarkiyang patriarkal sa atong katilingban, ang pag-ila sa gahom isip maoy sukdan sa pagkalalaki, ang pag-ila sa babaye isip mga butang lamang nga gamiton ug dominahon alang sa kaugalinong katagbawan, ang pagpakahilom taliwala sa hitabo sa pang-abuso, ang kasagarang pagbutang sa pagbasol nganha sa giabuso mismo ug ang kakulang sa kaamgohan sa mga biktima sa ilang mga katungod nga tawhanon. Kining maong sitwasyon gipasamot pa gayud sa mga giilang halangdong institusyon – sama sa mga simbahan, mga eskwelahan, mga ahensya nga nagpatuman sa balaod, ang atong mga husgado – diha sa ilang pagdumili o pagduhaduha sa pagtabang sa mga biktima aron sa pagpasaka’g sumbong batok sa nakasala o dili kaha aron sa pagtubag sa ilang mga problema. Diha sa ilang pagpangita’g panabang ug sa pagkawalay kasayuran kon asa padulong, kining mga biktima kasagaran mosangko sa simbahan kansang mga pultahan “serado”, kansang mga estruktura dili maabi-abihon ug kansang mga punuan ug mga sakop moyam-id pa man gani kanila.

3. Sa laing bahin, ang mga sugilanon usab nagsaysay sa daghang mga hilom apan halangdong mga paningkamot ug mga programa gikan sa mga kababayan-an, ug bisan usab gikan sa ubang kalalakin-an, diha sa mga institusyon ug mga *Centers* nga naghatag ug tabang isip dangpanan, tagoanan o pinuy-anan sa mga biktima. Diha kanila makita ang konkreto nga pagpadayag “gikan sa ubos” sa mapuangoron nga kalooy ug hustisya ni Jesus nga propeta, ang Sinamdan nga Mag-aalim ug Nabanhaw nga Manluluwas. Nakita namo kini isip usa ka dakong gasa nga, kon dawaton ug ipahigayon, makapalambo sa tibuok Katawhan sa Dios. Gikan sa mga kasinatian sa mga *Centers*, nakaamgo kami nga kon malingkawas ang atong Kristohanong pagtoo gikan sa mga balikong interpretasyon ug sayop nga paggamit sa Balaang Kasulatan, kini mamahimong gamhanan ug epektibong tinubdan sa usa ka matuod nga pagpahiuli sa napasipad-ang hulagway sa tawo. Niining mga adlaw sa mapaubsanong pag-inambitay ug pagbinayloay sa hunahuna, nabati namo ang lihoc sa Espiritu nga nagdala kanamo ngadto sa mas daku nga kaamgohan aron makita ang dagway sa Dios diha sa among mga igsoong babaye nga gipanamastamasan. Dinasig sa samang Espiritu nga nagbag-o sa dagway sa yuta ug matinamdanon sa among kapangalagaran sa simbahan isip mga *theologians* ug mga sinaligan sa pag-atiman nga pastoral, buot namong ipadayag ang among pasalig ug itanyag kining among mapaubsanong mga sugyot:

1. Alang sa among kaugalingon:
 - a. Among batokan ug isalikway ang pag-abusar sa gahum sa pagkapari (*clericalism*) nga nagpalambo sa kultura sa pag-abusong sekswal ug sa uban pang klase sa kabangis batok sa kababayan-an ug kabataan, ug nagtabon usab sa daghang mga kaso sa abusong sekswal sulod sa simbahan;
 - b. Sa among mga pastoral nga buluhaton, unahon namo ang pagpanalipod ug pagpalambo sa mga katungod sa kababayan-an ug kabataan ug sa pagpangita ug mga paagi padulong sa pagtinabangay sa mga grupong nag-atiman kanila;
 - c. Sa among mga pagtudlo, itugyan namo ang among kaugalingon sa pagpamalandong gikan sa panan-aw sa daghan pang mga biktima sa abusong sekswal. Modapig usab kami sa usa ka teolohiya nga motay-og sa mga institusyon sa gahum sulod sa katilingban ug simbahan nga maoy nagpalambo sa sekswal ug uban pang porma sa pang-abuso.
- 2 Alang sa Kaobispohan sa Simbahan sa Pilipinas, sa mga pangulo sa ubang mga Simbahang Kristohanon ug mga nagdumala sa mga grupong relihiyoso:
 - a. Maghimo unta og mga lakang ang *Catholic Bishops Conference of the Philippines* sa pagwagtang sa paggamit ug pag-abusar sa gahom sa pagkapari (*clericalism*) nga maoy usa sa mga hinungdan sa sekswal ug uban pang klase sa pang-abuso sa kababayan-an ug kabataan sulod sa simbahan. Nagdapit usab kami sa CBCP sa pagbalik-susi sa *CBCP Protocol* nga giulohan "*Pastoral Care of Victims and Offenders*" (2003) aron lig-onon ang mga huyang nga ponto niini, e.g., ang panginahanglan og usa ka independenteng grupo nga tigsusi ug tigsubay sa pagpatuman niini (*independent oversight and monitoring body*), ug uban pa.
 - b. Nga ang matag obispo, uban sa ilang kaparian ug mga pangulo sa mga grupong relihiyoso ug sa mga tunghaan ubos sa ilang pagdumala, mohimo og mga lakang aron ang *gender sensitivity & equality, human sexuality*, mga katungod sa kababayan-an ug kabataan ug uban pang mga programa nga makapugong sa pag-abuso mahiapil diha sa mga pag-umol ug mga palisiya sa ilang mga dyosesis, mga parokya, sa Gagmay'ng Simbahanong Katilingban, sa mga Seminario, diha sa mga seminar alang sa kaslonon, family life ministries, mga kalihokan alang sa managtiayon, mga unibersidad ug mga eskwelahan.
 - c. Nga ang mga Obispo ug mga pari mohingalan sa sekswal nga pang-abuso isip usa ka dakong sala, hisgotan kini sa mga wali, moabag ug motabang sa mga institusyon ug mga Centers nga naglihok alang sa mga biktima.

Tungod kay ang sekswal nga pang-abuso nahitabo usab sa mga hilit nga lugar halayo sa siyudad, mopahigayon unta og mga estruktura, kalakip ang pundo ug mga tawong motabang sa mga biktima, nganha sa matag parokya ug mga Gagmay'ng Simbahanong Katilingan.

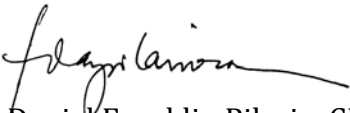
3. Alang sa mga opisyales sa kagamhanan nga gisangonan sa pagdumala:

a. Diha sa diwa sa pagdapig ug pagmahal sa mga kabus, atong gihangyo ang mga opisyales sa kagamhanan ug hukmanan, mga tigpatuman sa balaod, ang naa sa *social services*, nga unahon unta nila sa pag-atubang ang mga kaso sa sekswal nga pang-abuso sa kababayan-an ug ipadali ang pagpatuman sa hustisya.

b. Nga ilakip unta diha sa mga programa sa eskwelahan dili lang ang tumong sa pagsanta o pagpugong sa abusong sekswal apan labaw pa niana ang *human sexuality education* nga nakabase sa katungdanan ug pagtahod sa managsamang katungod ug kahalangdon sa mga babaye ug mga lalaki.

“Kini ang gipaabot ni Yahweh gikan kaninyo: “pagbuhat sa kaangayan, pagpakita sa makanunayong gugma ug pagkinabuhi diha sa mapaubsanong pakig-uban sa atong Dios!” (Miqueas 6:8)

Pinirmahan:

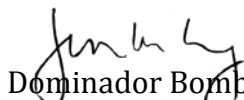
Daniel Franklin Pilario, CM
DAKATEO President
St. Vincent School of Theology
Quezon City

Aloysius Cartagenas
DAKATEO Vice President
Seminario Mayor de San
Carlos – Cebu City

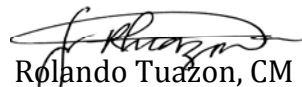
DAKATEO Member
Institute of Spirituality in Asia
Quezon City

Dominador Bombongan Jr.
DAKATEO Secretary
De La Salle University
Manila

Nida Viovicente, OSR
Serra's Center for Girls
Pasay City

Rolando Tuazon, CM
DAKATEO Member
St. Vincent School of Theology
Quezon City

Amelia Vasquez, RSCJ
DAKATEO Member
East Asian Pastoral Institute

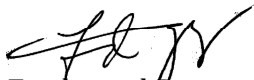
Ton Danenberg

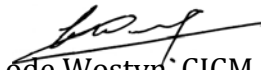

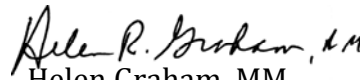
Emmanuel De Guzman
 DAKATEO Member
 St. Vincent School of Theology
 Quezon City

Angelica R. Evangelista
 SVAW Social Science Team
 Institutional Shareholders
 Services – Riskmetrics Group

Gerille Hope E. Patagan
 SVAW Social Science Team
 The Development Executive
 Group

 Ferdinand Dagmang
 DAKATEO Member
 De la Salle University
 Manila

 Lode Wostyn, CICM
 DAKATEO Member
 ICLA/Maryhill School of
 Theology – Quezon City

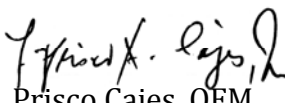

 Helen Graham, MM
 Institute of Formation and
 Religious Studies
 Quezon City

 Eric Genilo, SJ
 DAKATEO Member
 Loyola School of Theology
 Quezon City

 Mario Francisco, SJ
 DAKATEO Member
 Loyola School of Theology
 Quezon City

 Elizabeth Dominguez
 United Church of Christ in the
 Philippines – Negros Oriental

 Ramon Echica
 DAKATEO Member
 Seminario Mayor De San
 Carlos – Cebu City

 Prisco Cajes, OFM
 DAKATEO Member
 Christ the King College
 Samar

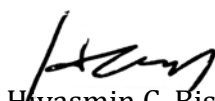

 Marina Altarejos
 Institute of Formation and
 Religious Studies
 Quezon City

 Estela Padilla
 Bukal ng Tipan
 Taytay, Rizal

 Delfo Canceran, O.P.
 University of Sto. Tomas/ De
 La Salle University - Manila

 Manuel Sapitula
 SVAW Social Science Team
 National University of
 Singapore

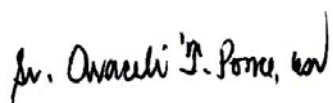

 Jonnabelle V. Asis
 SVAW Social Science Team
 University of the Philippines
 Diliman, Quezon City

 Hyasmin C. Bisoy
 SVAW Social Science Team

 Rizza Kaye C. Cases
 SVAW Social Science Team
 University of the Philippines
 Diliman, Quezon City

Araceli Ponce, OSR
 Serra's Center for Girls
 Pasay City

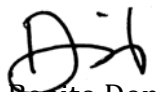
Lenie Canatan
 St. Mary's House
 Tagaytay City

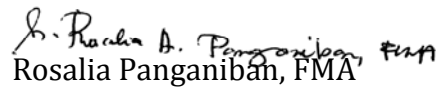
Girlie Flower Ornido
 DSWD - Manila

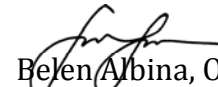

 Miguel Lambino, S.J.
 Loyola School of Theology
 Quezon City

 Cynthia Belandres-Prats
 UP Center for Women's
 Studies
 Diliman, Quezon City

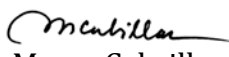

 Rebecca Cacho
 De La Salle University
 Manila

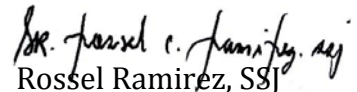

 Benito Dominguez
 United Church of Christ in the
 Philippines
 Negros Oriental

 Rosalia Panganiban, FMA
 Laura Vicuña Center
 Sta. Mesa, Manila

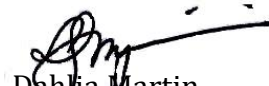

 Belen Albina, OSR
 Antonia de Oviedo Residential
 Center, Cebu City

 Teresita Yap
 SABAKAN, Pagadian City

 Mercy Cabrillas
 Tahanan Sta. Luisa
 Quezon City

 Rossel Ramirez, SSJ
 Tahanang Paghubog
 Mother Bonifacia - Cubao

 Adelaida Jimenez, OSR
 St. Mary's House,
 Tagaytay City

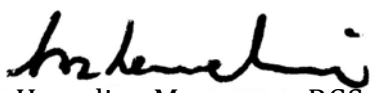

 Dahlia Martin
 TW-MAE-W
 Nazareth Growth Home
 General Santos City

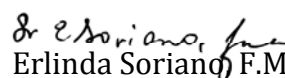

 Carina Sajonia
 TALIKALA, Inc.
 Davao City

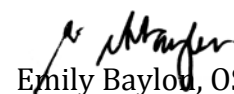

 Socorro Del Monte, C.P. Maria
 Goretti Home for Girls
 General Santos City

 Gaudiosa Pedroche, MQHM
 Home of Love, Tuburan,
 Cebu City

 Edith-Myriam Fabian
 ACAY
 Balanga, Bataan

 Henedina Mananzan, RGS
 Balay Isadora Foundation
 Cebu City

 Erlinda Soriano, F.M.A.
 Laura Vicuña Foundation
 Quezon City

 Emily Baylou, OSR
 Antonia de Oviedo Residential
 Center, Cebu City

